

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Hemställan om översyn av kontinentalsockelregleringen

Beslut

Sveriges geologiska undersökning beslutar att hos regeringen hemställa om en översyn av kontinentalsockelregleringen.

Något om kontinentalsockelregleringen

Lagen (1966:314) om kontinentalsockeln (och kontinentalsockelförordningen [1966:315]) trädde i kraft 1966 och grundar sig bl.a. på Havsrättskonventionen. Enligt lagen definieras kontinentalsockeln som havsbotten och dess underlag inom allmänt vattenområde samt inom visst bestämt område utanför territorialvattnet, den så kallade ekonomiska zonen. Kontinentalsockellagens syfte är i första hand att reglera statens rätt över kontinentalsockeln för statens utforskande och tillgodogörande av naturtillgångar.

Ärendena enligt kontinentalsockellagen rör i första hand tillstånd till utforskning av svensk havsbotten, t.ex. inför etablering av vindkraft till havs, anläggande av demonstrationsanläggning för vågkraft eller att rörledningar eller undervattenskabel ska läggas ut på havsbotten. Utforskning kan ske t.ex. genom geofysisk mätning, mätning av havsbotten från fartyg, borrhning eller sprängning.

Vidare rör ärendena tillstånd till utvinning av naturtillgångar från kontinentalsockeln, främst i form av sand, grus och sten. Dessutom rör ärendena i allt större utsträckning tillstånd till att på havsbotten lägga ut undervattenskablar, t.ex. kraftkablar till och från havsvindparker eller kraftkablar/fiberoptiska kablar mellan stater, och rörledningar, t.ex. för transport av gas.

Kontinentalsockellagen är dessutom tillämplig på geologisk lagring av koldioxid (så kallad CCS) till havs, det vill säga vid injektering av koldioxid i geologiska formationer på kontinentalsockeln (lagringsanläggningar).

SGU och kontinentalsockelregleringen

Sveriges geologiska undersökning (SGU) är tillsynsmyndighet enligt kontinentalsockellagen och kontinentalsockelförordningen. SGU handlägger även tillståndsärenden, antingen som beslutsmyndighet eller som beredningsmyndighet enligt uppdrag från regeringen (Näringsdepartementet) när regeringen är beslutsmyndighet. SGU handlägger även anmälningsärenden enligt regleringen.

Historiskt har SGU handlagt ett förhållandevis ringa antal ärenden enligt kontinentalsockelregleringen. Under senare år har dock antalet ärenden ökat, liksom ärendenas omfattning och komplexitet.

Skäl för översyn av kontinentalsockelregleringen

Ökningen av antalet ärenden och av deras omfattning och komplexitet har för SGU inneburit en ökad belastning och resursåtgång. Men ökningen har också inneburit att SGU gjorts uppmärksam på de otydligheter och brister som kontinentalsockelregleringen är behäftad med. Även regeringen har under senare år gjort SGU uppmärksam på regleringens otydligheter och brister och bl.a. påtalat behovet av tydligare information och vägledning från SGU:s sida. Att en översyn behövs har även uppmärksammats i SOU 2022:56 Utredningen om en hållbar försörjning av innovationskritiska metaller och mineral.

De många ändringar som skett sedan ikraftträdandet för över 50 år sedan har resulterat i en allmänt oöverskådlig och vissa fall t.o.m. motsägelsefull reglering. Regleringens otydligheter och brister vållar bekymmer i den praktiska verksamheten, såväl i tillstånds- som i tillsynsärendena.

Det sagda innebär i första hand oförutsebarhet, tidsutdräkt och ökade kostnader för enskilda sökande, vilket i sin tur kan avhålla exploitörer från verksamhet och åtgärder. Även för SGU innebär otydligheterna och bristerna negativa konsekvenser, bl.a. i form av ökad resursåtgång. Det gäller även för övriga berörda aktörer, t.ex. kommuner och andra statliga förvaltningsmyndigheter.

De negativa konsekvenserna av kontinentalsockelregleringens otydligheter och brister är särskilt olyckliga eftersom regleringen är tillämplig på vissa av de åtgärder som kan vara av avgörande betydelse för klimatomställningen, t.ex. havsbaserad vindkraft och geologisk lagring av koldioxid.

Ärendena enligt kontinentalsockelregleringen rör vidare ofta mellanstatliga förhållanden, inte sällan med starka geopolitiska inslag, t.ex. när fråga är om utläggande av undervattenskablar och rörledningar för att möjliggöra överföring av energi eller data mellan stater. Regleringen vilar dessutom i flera delar på internationella konventioner (främst Havsrättskonventionen) och på EU-rätten, vilket innebär att otydligheter och brister kan ge negativa effekter för Sverige i ett internationellt perspektiv.

Enligt SGU bör således kontinentalsockelregleringen bli föremål för en översyn. SGU redovisar i *bilaga* till detta beslut de närmare skälen för en översyn i ett rättsligt perspektiv.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Anneli Wirtén.

I den slutliga handläggningen av ärendet har även avdelningschefen Göran Risberg, enhetschefen Elin Jansson och juristerna Fredrik Gustafsson, Nina Weber och Robert Bjersander deltagit. Juristen Henrik von Zweigbergk har deltagit som föredragande.

Anneli Wirtén

Bilagor

Skäl för översyn av kontinentalsockelregleringen

Sammanställning av föreslagna ändringar

För kännedom

Försvarsmakten

Havs- och vattenmyndigheten

Kustbevakningen

Naturvårdsverket

Sjöfartsverket

Transportstyrelsen